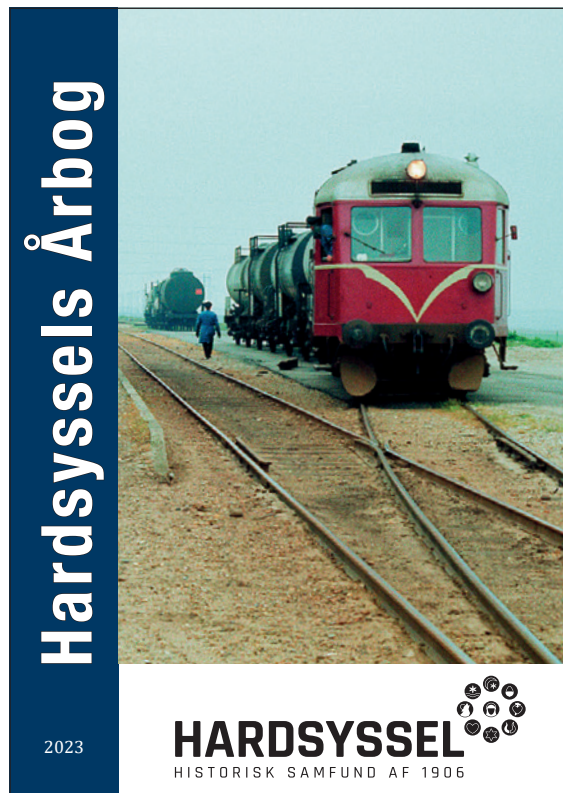

Hardsyssel Historisk Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

Forsiden af Hardsyssels Årbog 2023.

HUSK! Historiens Dag på Skærum Mølle

Har du husket at tilmelde dig Historiens Dag i Hardsyssel Historisk Samfund lørdag den 28. oktober kl. 14-17 på Skærum Mølle, Skærum Møllevej 4, 7570 Vemb? Hvis ikke, kan du nå det endnu. Sidste frist for tilmelding er mandag den 23. oktober. Du kan tilmelde dig Historiens Dag på Historisk Samfunds hjemmeside www.hardsyssel.org eller til foreningens formand, Gudrun Gormsen, på tlf. 5153 6560.

På Historiens Dag holder tidligere museumsdirektør på Holstebro Museum, Esben Graugaard foredrag om Villemoes-slægten, der bl.a. har spillet en væsentlig rolle på netop Skærum Mølle. På dagen bliver 2023-udgaven af Hardsyssels Årbog præsenteret, og de medlemmer, der deltager i mødet, kan få udleveret deres eksemplar af årbogen.

På forsiden af Hardsyssel Tidende nr. 11 er der en artikel om Skærum Mølle ved Vemb.

Hardsyssel Tidende med bl.a.:

De bilfrie søndage for 50 år siden

Fra den 25. november 1973 blev der indført bilfrie søndage i Danmark. Mange husker dem stadig. 1973-74 var der i alt 11 billøse søndage.

Det var en af flere konsekvenser af den store energikrise for 50 år siden i 1973. Baggrunden for krisen var krigen i Mellemøsten mellem Egypten, Syrien og Israel. OPEC-landene (de olieproducerende lande) brugte krigen til at presse de pro israelske lande med en sænkning af produktionen og en voldsom prisstigning på råolie. Det fik stor betydning for Danmark og den enkelte dansker, fordi olieforbruget dengang udgjorde 90 pct. af det danske brutto energiforbrug.

Energikrisen i 1973-74 og de billøse søndage kan man bl.a. læse om i det seneste nummer (Nr. 11) af gratisavisen Hardsyssel Tidende, der udgives af Hardsyssel Historisk Samfund. Avisen er på otte sider og udgives i 2.000 eksemplarer.

Hardsyssel Tidende ligger fremme til fri afbenyttelse og afhentning på bl.a. biblioteker og andre offentlige steder, hvor der kommer mange mennesker. Avisen kan også læses på Hardsyssel Historisk Samfunds hjemmeside www.hardsyssel.org Den ligger i øvrigt også fremme ved Historisk Samfunds arrangementer - årsmødet, sommermødet og Historiens Dag. Så hvis du deltager i Historiens Dag lørdag den 28. oktober 2023 på Skærum Mølle, kan du få både Hardsyssel Tidende og dit eksemplar af Hardsyssels Årbog 2023 med dig hjem.

Ud over artiklerne om energikrisen for 50 år siden og de billøse søndage kan du i Hardsyssel Tidende nr. 11 bl.a. læse følgende artikler med følgende overskrifter:

- * *Digteren Jørgen Nielsen fra Engesvang.*
- * *Dyssehøjen og mindestenen for brødrene Castenschiold ved Harrild Hede.*
- * *Historien bag Bøllingsø.*
- * *Kunstnerparret Hanne og Jens Mathiesen.*
- * *De gamles Hjem i Holstebro.*
- * *Skærum Mølle under stadig forandring.*

Artiklerne i dette nummer af Hardsyssel Tidende er skrevet af Anette Holm, Jon Høgh, Ove Nørholm, Jens Erik Villadsen, og Bent E. Hansen, der er redaktør af avisen.

Vinderup Egnshistoriske Arkiv

Brede rammer i "eget" hus centralt på Vinjes Torv

*Hardsyssel Historisk Samfund er i sine nyhedsbreve i gang med en serie af portrætartikler om og med de lokalhistoriske arkiver i foreningens område. Til dette nyhedsbrev har vi besøgt **Vinderup Egnshistoriske Arkiv** i Holstebro Kommune. (Alle artikler i serien kan også læses på vores hjemmeside www.hardsyssel.org under "Nyheder").*

Mange lokalhistoriske arkiver har ikke plads til store armbevægelser. De lever og klarer deres dagligdag i lokaler, der målt i kvadratmeter må betegnes som meget beskedne. Sådan er det ikke i Vinderup. Vinderup Egnshistoriske Arkiv har "eget" hus i tre etager på Vinjes Torv lige i hjertet af stationsbyen.

Så arkivet og det lokalhistoriske arbejde på Vinderup-egnen har helt perfekte rammer, men man er ikke kommet sovende til det. Velvilje gennem mange år fra kommunale myndigheder og andre lokaler kræfter har maget det sådan, at der trods ændringer i den kommunale struktur undervejs er skabt gode fysiske rammer for det lokalhistoriske arbejde. Indholdet i opsamlingen af den spændende lokalhistorie i alle dens afskygninger har mange lokale ildsjæle skabt i årevis med virkemidler, der er båret af tradition, men også har blik for nye måder at opsamle og formidle lokalhistorien på. Her er et eksempel:

Fremme i skoene digitalt

Allerede i 1998 – lang tid før IT blev hver mands eje – begyndte Vinderup Egnshistoriske Arkiv at registrere fotos og andet lokalhistorisk materiale digitalt.

- Af et så forholdsvis lille arkiv at være, kom vi meget tidligt i gang med at bruge den nye teknologi. Det kostede dengang rigtig mange penge at indkøbe det isenkram, vi skulle bruge, men vi var så heldige, at vi havde pengene til det. I de efterfølgende år var det også dyrt at få teknologien opdateret, men takket være den støtte, vi gennem årene har fået af Vinderup Egnshistoriske Forening, har vi kunnet følge med i den teknologiske udvikling. Det har resulteret i, at alt vores materiale er totalt registreret i systemet Arkibas, og alle vores over 10.000 fotos er scannet. Det er mange i forhold til arkivets størrelse. I det hele taget har de mange muligheder i digitaliseringen, været en stor gave for os og for de lokalhistoriske arkiver i det hele taget. Det har gjort f.eks. søgning i og formidling af lokalhistorie meget lettere, understreger Bodil Møller.

Hun var arkivleder i Vinderup Egnshistoriske Arkiv fra 1998 til 2019 og arbejder fortsat som frivillig i arkivet. I dag hedder arkivlederen Stig Asbjørn Vestergaard. Han er i Vinderup hver tirsdag i åbningstiden, men arbejder i ugens øvrige dage i Holstebro Lokalarkiv, der har til huse i lokaler på Holstebro Museum. Stig Asbjørn har ledelsesansvaret for det lokalhistoriske arbejde i hele Holstebro Kommune. Det hænger sammen med en ny organisering, der er gennemført inden for de seneste par år. Den går ud på følgende:

Ny organisering

Der er tre lokalhistoriske arkiver i Holstebro Kommune – Vinderup, Ulfborg-Vemb og Holstebro. Omkring 1980 kom arkiverne i Holstebro og Vinderup og ejerforholdet til lokaler og materialer til at høre under Holstebro Museum, mens Lokalarkivet i Ulfborg-Vemb forblev selvstændigt, da arkivet selv ejede det lokalhistoriske materiale. Nu har Holstebro Kommune overtaget det organisatoriske arbejde for hele det lokalhistoriske arbejde, men dog sådan, at arkivet i Ulfborg-Vemb i det daglige arbejder helt selvstændigt. Det er i denne nye organisatoriske sammenhæng, at Stig Asbjørn Vestergaard, der er uddannet historiker, er ansat som arkivleder.

- Jeg synes, at vi er kommet rigtig godt i gang med samarbejdet i den nye organisering i Holstebro Kommune – og at vi også er ved at få skabt en ny, god start for det lokalhistoriske arbejde i selve Holstebro, som har haltet lidt i en årrække, siger Stig Asbjørn Vestergaard.

I det lange perspektiv bagud er der på Vinderup-egnen mange markante udviklingstræk, som naturligvis også har sat sig spor i den lokalhistorie, der løbende opsamles i lokalarkivet. I flæng kan f.eks. nævnes: At "Vinderup kom med på toget", da jernbanen i 1865 gjorde Vinderup til stationsby. At amtsvejen fra Holstebro blev ført igennem Vinderup mod Skive i 1855. At Rydhave Slot, Hjerl Hede, Stubberkloster, Handbjerg Strand og fjerkræslagteriet er nogle blandt mange eksempler på, hvad omverdenen også i dag forbinder med Vinderup-egnen.

Folkene i Vinderup Egnshistoriske Arkiv i dag føler, at der på egnen er en god opbakning til det lokalhistoriske arbejde. De er også meget bevidste om den betydning, det har at have en god og aktiv forening i ryggen. Som Bodil Møller udtrykker det:

- Vinderup Egnshistoriske Forening er en helt afgørende medspiller i, at vi har så høj en standard, som vi synes, vi har i arkivet!

FAKTA OM VINDERUP EGNSHISTORISKE ARKIV

- * Vinderup Egnshistoriske Arkiv dækker sognene Sahl, Ejsing, Ryde, Handbjerg og Sevel, der sammen udgjorde den tidligere Vinderup Kommune.
- * Arkivet udspringer af Vinderup Egnshistoriske Forening, der blev stiftet i 1969 og oprindeligt hed Vinderup Samlerforening. I 1972 fik det egnshistoriske arkiv til huse i et kælderlokale under Vinderup Bibliotek på Vinjes Torv. Da biblioteket i 1976 flyttede til andre lokaler i byen, fik arkivet råderum i hele bygningen, hvor man i dag har magasin i kælderen, mødested for det frivillige arbejde i stueetagen og udstillingslokale på første sal. Der er bl.a. plads til ca. 200 hyldemeter lokalhistorisk materiale.
- * Vinderup Egnshistoriske Arkiv har åbent for alle hver tirsdag kl. 9.30-15.00. Det er også på den dag i ugen, at arkivets frivillige arbejder med opsamling af lokalhistorien, og hvor arkivets leder, Stig Asbjørn Vestergaard, har arbejdstid i Vinderup. De øvrige arbejdsdage i ugen er han i Holstebro Lokalarkiv, der har til huse på Holstebro Museum.
- * Vinderup Egnshistoriske Forening, der understøtter arkivets arbejde, har ca. 200 medlemmer. Kontingentet for et medlemskab er 150 kr. pr. husstand. Foreningen står for en række lokalhistoriske arrangementer i løbet af året og har hvert år siden 2011 udgivet en årbog for Vinderup-egnen. Årbogen er på fast 144 sider, trykkes i 400 eksemplarer og koster 125 kr.
- * Bestyrelsen for Vinderup Egnshistoriske Forening har i dag følgende sammensætning: Laila Nørgaard (formand), Finn Thøgersen (næstformand), Lene Kirkensgaard (sekretær), Gert Ladegaard Thorsen (kasserer), Svend Aage Faarkrog, Ditte Hald Hansen og Søren Peder Sørensen.
- * Læs mere om Vinderup Egnshistoriske Arkiv og Vinderup Egnshistoriske Forening på www.arkivet-vinderup.dk

Dem mødte vi, da vi var på interview-besøg i Vinderup Egnshistoriske Arkiv. Fra venstre: Søren Peder Sørensen, der arbejder som frivillig i arkivet og også er med i bestyrelsen for Vinderup Egnshistoriske Forening. Kurt Guldbæk, der er med i udvalget bag Vinderup-egnens årbog og tidligere var mangeårigt medlem af bestyrelsen i Vinderup Egnshistoriske Forening. Bodil Møller, der arbejder som frivillig i arkivet og var arkivleder fra 1998 til 2019. Stig Asbjørn Vestergaard, der er arkivleder for de lokalhistoriske arkiver i Holstebro Kommune.

En af de frivillige i arkivets arbejde, Søren Peder Sørensen, ved computeren, hvor han er med til at digitalisere arkivets store samling af fotos. Over 10.000 fotos er der nu digitalt i samlingen.

Det tidligere bibliotek i Vinderup, der blev bygget i 1938, og nu rummer Vinderup Egnshistoriske Arkiv. Den smukke bygning ligger centralt for det lokalhistoriske arbejde på Vinjes Torv i Vinderup.

To markante lokalhistoriske udgivelser i Vinderup. Det er årbogen for Vinderup-egnen, der er udgivet siden 2011, og et af fire flotte bind, hvori alle huse og ejendomme i Vinderup af ildsjæle i en periode over ca. 15 år er samlet med fotos og tekst om deres historie.

Vinderup-egnen var i ældre tid et stort tørveområde. Fra lokalkivets gemmer er her et foto fra Poul Hyldgaards Tørneværk 1930-1950.

Søndergade i Vinderup ca. 1910, set fra jernbanen, der blev indviet i 1865.

Søndergade i Vinderup ca. 1930. Udviklingen i stationsbyen har taget fart.